

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/67/2017
Identifikačné číslo spisu:	1111244645
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1111244645.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne X. W., bývajúcej v X., zastúpenej FUTEJ & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Radlinského 2, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Národnou bankou Slovenska, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša 1, IČO: 30 844 789, o náhradu škody vo výške 12 944,59 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16 C 198/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. marca 2015 sp. zn. 4 Co 548/2014, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. marca 2015 sp. zn. 4 Co 548/2014 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. marca 2014 č. k. 16 C 198/2011-107 zamietol návrh žalobkyne na podanie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie, žalobu žalobkyne zamietol a zároveň žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že v konaní nebol preukázaný nesprávny úradný postup, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nimi ako základné podmienky požadované zákonom č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody.

2. O odvolaní žalobkyne rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 25. marca 2015 sp. zn. 4 Co 548/2014 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že v konaní nebol preukázaný nesprávny úradný postup žalovanej ako základný predpoklad vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Považoval preto rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu v potvrdzujúcom výroku podala dňa 27. mája 2015 dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Namietala, že v konaní došlo k odňatiu jej možnosti konať pred súdom [(§ 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov

účinného do 30. júna 2016, ďalej len „O.s.p.“), konanie bolo postihnuté tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie odvolacieho súdu (rovnako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Podľa názoru dovolateľky odvolací súd pristúpil k rozhodnutiu o jej odvolaní svojvoľne, arbitrárne, formalisticky a bez vysvetlenia opomenul pre ňu priaznivú judikaturu, preto je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný. Vykonané dokazovanie bolo neúplné a jeho výsledky boli súdmi nižších inštancií nesprávne vyhodnotené. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na nesprávnych skutkových a tiež na nesprávnych právnych záveroch. Súd pri svojom rozhodovaní nezohľadnil, resp. nevyhodnotil správne žalobkyňou navrhnuté dôkazy. Následne žalobkyňa v dovolaní rozobrala povinnosti žalovanej v o vzťahu k podmienkam vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Žiadala, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom písomnom vyjadrení žiadala dovolanie odmietnuť alebo zamietnuť.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalobkyňa), zastúpená advokátom, proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle vyššie citovaného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 O.s.p. a § 238 O.s.p.

8. Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal.

9. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platilo, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

10. V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejedná sa ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

11. V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. bolo možné dovolanie odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi; tieto dôvody neposudzuje podľa toho, ak o ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu dovolania. Osobitne treba zdôrazniť, že dovolací súd bez ohľadu na obsah dovolania a podstatu dovolacích námietok vždy skúma,

či v konaní nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. a tiež tzv. iným vadám konania, majúci za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (viď § 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolacie konanie má prieskumnú povahu; dovolací súd v ňom dokazovanie nevykonáva (§ 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

12. Dovolací súd vzhľadom na dôvod dovolania a svoju zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) osobitne skúmal, či v konaní (ne)došlo k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a taktiež § 237 ods. 1 písm. a/ O.s.p., pričom dospel k záveru, že konanie je takouto vadou postihnuté.

13. O vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. išlo vtedy, keď sa účastníkovi odníme možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok.

14. V súvislosti s porušením § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolací súd konštatuje, že už v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 156/2014 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 8/2016 uviedol, že „nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu súd na toto vyjadrenie poskytne primeranú lehotu, ktorá nemôže byť kratšia ako päť dní“.

15. Vyššie uvedený judikát konštatoval, že v súlade s princípom „rovnosti zbraní“ (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) každá procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane [viď napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Delcourt proti Belgicku z roku 1970]. V súlade s právom na kontradiktórne konanie musia mať procesné strany príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i oboznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim.

16. Predmetný judikát tiež poukázal na to, že ESLP vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. ESLP v tomto rozsudku dospel k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. ESLP v tomto rozsudku výslovne neuviedol, v akej lehote má byť vyjadrenie k odvolaniu doručené odvolateľovi, zo samej podstaty argumentácie ESLP ale vyplýva, že nevyhnutným je nielen to, aby sa odvolateľ mal možnosť oboznámiť s obsahom vyjadrenia protistrany k jeho odvolaniu, ale (zároveň) to, aby mal možnosť účinne vyjadriť sa v čase pred rozhodnutím odvolacieho súdu. Nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou teda je, že mu bude vytvorená procesná možnosť vyhotoviť svoje stanovisko tak, aby mal dostatok času na jeho prípravu. Podľa názoru najvyššieho súdu vyjadreného v uvedenom judikáte by preto mal súd doručovať odvolateľovi vyjadrenie protistrany k odvolaniu tak, aby medzi doručením vyjadrenia odvolateľovi a rozhodnutím odvolacieho súdu neuplynul čas kratší ako päť dní. Ak tak súd nekoná, má jeho postup znaky procesnej vady uvedenej v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

17. V danom prípade sa žalovaná vyjadrila k odvolaniu žalobkyne v procesnom úkone doručenom na okresný súd dňa 5. júna 2014 (viď č. l. 143 až 147 spisu). Žalovaná v tomto úkone podrobne skutkovo a právne argumentovala a polemizovala s uplatnenými odvolacími dôvodmi žalobkyne. Predmetný procesný úkon žalovanej zaslal dovolací súd žalobkyni na vyjadrenie 18. marca 2015 (viď úpravu pre súdnu kanceláriu založenú v spise na č. l. 150), predmetné vyjadrenie žalovanej bolo právnomu zástupcovi žalobkyne doručené 20. marca 2015 (viď doručienka na č. l. 150).

18. Odvolací súd vyhlásil svoj rozsudok 25. marca 2015.

19. Vzhľadom na to, že vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobkyne bolo odvolacím súdom zaslané 18. marca 2015 (právnemu zástupcovi žalobkyne doručené 20. marca 2015) a odvolací súd vyhlásil dovolaním napadnutý rozsudok (už) 25. marca 2015, je opodstatnené konštatovanie, podľa ktorého odvolací súd v predmetnej veci konal tak, že svojím postupom založil procesnú vadu konania považovanú v čase jeho rozhodovania za znemožňujúcu realizáciu procesných práv (viď § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v znení do 30. júna 2016).

20. Najvyšší súd so zreteľom na vyššie uvedené konštatuje, že odvolací súd v danej veci nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobkyni, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (viď § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

21. Vzhľadom k naplneniu procesnej vady § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. sa dovolací súd nezaoberal obsahom ďalších dovolacích námietok.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.